

A Fővárosi Ítéltábla a DÁVID, STANKA, SZIKLA ÜGYVÉDI IRODA (....., ügyintéző dr. Szikla Gergely ügyvéd) által képviselt (.....) felperesnek a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda (....., ügyintéző Rónayné dr. Csordás Ilona ügyvéd) által képviselt alperes elleni általános szerződési feltételekhez kapcsolódó törvényi vélelem megdöntése iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2015. február 18-án kelt 5.G.40.286/2015/9. számú ítéletével szemben a felperes fellebbezése folytán – nyilvános tárgyaláson – meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250.000 (kettőszázötvenezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó általános szerződési feltételeket és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeket alkalmazott az alábbi forint alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben, a megjelölt időpontokban.

..... INGATLANLÍZING ZRT. LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZING
ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK

2006. július 19-től – 2006. október 1-jéig

2007. január 5-től – 2007. július 25-ig

21. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A lízingbeadó jogosult a 13. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a Lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.
(Kivonat 1. és 2. pont)

..... INGATLANLÍZING ZRT. LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZING ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK

2008. április 14-től – 2009. március 19-ig

2009. március 19-től – 2010. február 15-ig

14. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írt szerint változhatnak.

a) A Lízingbeadó jogosult a 15. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a Lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.
(Kivonat 3. és 4. pont)

LAKÁS INGATLAN PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327409)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327410)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327411)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327412)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327413)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327414)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327415)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327416)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327417)

2006. szeptember 7-től – 2006. szeptember 7-ig (UZF06 TS327418)

2007. szeptember 28-től – 2007. szeptember 28-ig (UZF07 TS354024)

12.12. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A lízingbeadó jogosult a 21.1. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A lízingbeadó a Lízingszerződésben

meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a Lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.
(Kivonat 5-15. pont)

LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZING ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK

2010. január 19-től – 2010. december 14-ig

14. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A Lízingbeadó jogosult a 15. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a lízingbeadó a lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.
(Kivonat 16. pont)

LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS

2007. július 25-től – 2010. február 14-ig

2006. július 19-től – 2006. szeptember 30-ig

2007. január 5-től – 2007. július 24-ig

21. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A Lízingbeadó jogosult a 13. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a Lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.
(Kivonat 17-19. pont)

LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS

2009. március 19-től – 2010. február 14-ig

14. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A Lízingbeadó jogosult a 15. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkora a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.

(Kivonat 20. pont)

LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS

2006. augusztus 4-től – 2006. szeptember 30-ig

2007. január 12-től – 2007. július 24-ig

21. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A Lízingbeadó jogosult a 13. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a Lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.

(Kivonat 21-22. pont)

LAKÁSINGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS

2009. április 3-tól – 2010. február 14-ig

14. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A Lízingbeadó jogosult a 15. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a Lízingbeadó a lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát úgy

az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.
(Kivonat 23. pont)

LAKÁS INGATLAN PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS

2006. augusztus 4-től – 2006. augusztus 4-ig

21. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A Lízingbeadó jogosult a 13. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként é(„felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.

(Kivonat 24. pont)

A felperes 2015. január 12-én előterjesztett keresetében a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény) 11. § (3) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy az F/3. szám alatt csatolt Kivonat 1-24. pontjaiban feltüntetett, az ott megjelölt időpontokban hatályos forint alapú lízingszerződésekben használt egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötések tisztességesek és ezért érvényesek. Kérte továbbá az alperes perköltésben marasztalását.

Előadta, hogy az általa kötött forint alapú lízingszerződésekben a lízingdíj kizárólag a Kivonat szerinti időszakokban irányadó és alkalmazandó általános szerződési feltételek (ÁSZF) alapján módosult. A különböző termékekre és időszakokra irányadó ÁSZF-ek idevonatkozó szerződéses rendelkezéseinek szerkezete lényegében és tartalmilag megegyezett. Az ÁSZF-ek általánosságban tartalmazták azt az előírást, hogy ha az egyedi szerződésben meghatározott referencia-kamatláb, egyedi szerződésben meghatározott időszakokban, az egyedi szerződésben meghatározott küszöbértéket meghaladja, akkor a lízingbeadó a tényleges és teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjat. A lízingbeadó fizetési kötelezettsége tehát kizárólag az egyedi szerződésben meghatározott referencia kamat változása esetén és csak a felülvizsgálati időszakokban felmerült tényleges változás erejéig módosulhatott.

Az egyoldalú szerződésmódosítás értelmezése tekintetében idézte a 2/2012.(XII.10.) PK véleményben az eltérő tartalmú kamatkikötéssel összefüggésben írtakat. Arra hivatkozott, hogy a referencia kamathoz kötött kamatszint módosulásánál a pénzügyi intézménynek nincs mérlegelési lehetősége, a kamatmódosítás nem egyoldalú akaratnyilatkozat eredményeként, hanem a szerződés előre rögzített tartalma szerint következik be. Az ilyen típusú változó kamatozású kölcsönszerződések esetében valójában nem következik be szerződésmódosítás, mivel a kamatszint változás az eredeti, szerződéskötés kori tartalomnak megfelelően a szerződés tartalmának módosulása nélkül következik be (értékmegtartó klauzula). Utalt e

körben a BDT2013. 2907. számú döntésre. Hangsúlyozta, hogy nem minősül egyoldalú szerződésmódosításnak, ha a szerződésen alapuló fizetési kötelezettség kizárólag azon oknál fogva módosul, hogy a szerződésben előre meghatározott referencia kamat, a szerződésben előre meghatározott időszakban elérte a szerződésben előre meghatározott legkisebb értékű eltérést, és az adós fizetési kötelezettsége csakis kizárólag ezen ténylegesen bekövetkezett módosulás arányában és erejéig módosulhat. Ezen álláspontjából következően a perbeli ÁSZF-ek nem tartoznak a Törvény hatálya alá. A Kivonat 1-24. soraiban idézett kikötések megszövegezéséből egyértelműen látszik, hogy mind a PK vélemény, mind az említett BDT döntésnek megfelel az általa alkalmazott ÁSZF, hiszen a lízingdíj módosulása referencia kamat változáshoz kötött, az egyedi szerződés meghatározza mind a felülvizsgálati periódusokat, mind pedig azt a legkisebb eltérést, amely elérése esetén módosulhat a lízingdíj, és az is egyértelműen rögzítésre került, hogy a díj csak a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosulhat. A Kivonatban szereplő kikötések ezért referencia kamathoz kötött változást, automatizmust szabályoztak.

Arra az esetre, ha a kikötések mégis a Törvény hatálya alá tartoznának, állította azok tisztességességét, a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban foglalt kritériumoknak megfelelőségét. Az egyes elvek tartalma vonatkozásában a Törvényben foglalt definíciókat idézte, és azok szempontjából tartotta vizsgálandónak a kikötések tisztességességét.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének megvalósulása szempontjából azt tekintette vizsgálandónak, hogy az adott szerződéses rendelkezés a fogyasztó számára érhetően tartalmazza a módosítás lehetőségét, illetve feltételeit. A kikötései mindvégig egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy jogosult a lízingdíj összegét módosítani, és egyértelműen és világosan, tehát félreérthetetlenül meghatározza azokat a feltételeket, amelyek a módosításhoz vezethetnek: azaz a referencia kamat adott felülvizsgálati időszakban történt, meghatározott mértékű változása.

Az objektivitás elvével kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy e körben azt kell vizsgálni, hogy vajon a módosítási feltételek objektívnek, azaz a ráhatásától függetlennek minősíthetőek-e. Az, hogy milyen referencia kamat került az adott esetben alkalmazásra, az az egyedi szerződésben került meghatározásra, melynek vizsgálata nyilvánvalóan meghaladja a jelen per tárgyát. Önmagában a referencia kamat alkalmazása azonban megfelel az objektivitás feltételének, hiszen a referencia kamat megállapítása minden esetben egy formalizált és ekképpen objektív tényezőkön alapuló eljárás eredménye, legyen szó a BUBOR-ról, az MNB jegybanki alapkamatról, vagy bármilyen az adott bankcsoport által megállapított referencia kamatról.

Az átláthatóság elvének meghatározásánál a Törvény az előrekalkulálhatóságot (milyen feltételek, milyen mértékű költségnövekedést idéznek elő), mint feltételt írja elő. A kikötések tartalmából következően egyértelműen és nyilvánvalóan teljesül az átláthatóság azon követelménye, hogy a fogyasztó láthassa előre, hogy milyen feltételek bekövetkezése esetén, milyen mértékben kerül sor további terhek rá áthárítására.

A felmondhatóság elve megvalósulásánál azt tartotta vizsgálandónak, hogy az egyoldalú kamatmódosítás biztosítja-e a fogyasztó felmondási jogát, azaz a szerződés megszüntetésének lehetőségét. Rögzítette, hogy a felmondhatóság elve ténykérdés, amelyet már a 18/1999.(II.15.) Korm. rendelet kötelezően előírt a bankok számára. Állította, hogy a kikötések mindegyike biztosította a felmondhatóság lehetőségét. A Kivonat 1-4. pontjában felsorolt kikötések tekintetében az F/4/1-F/4/4. szám alatt csatolt ÁSZF 54. pontja, a Kivonat 5-15. soraiban említett kikötések vonatkozásában az F/4/5-F/4/15. szám alatt csatolt ÁSZF 17.1. pontja, a Kivonat 16-24. sorában található kikötés vonatkozásában az F/4/16-F/4/24. szám alatt csatolt ÁSZF-ek 54. pontja biztosította a fogyasztóknak a teljes előtörlesztés lehetőségét, amely előtörlesztés következtében a szerződés megszüntetésre kerül.

A szimmetria elve körében kiemelte, hogy ezt az elvet a Hpt. 2009. augusztus 1-jei

módosítása kogens jogszabályi előírássá tette, amelyre a fogyasztó közvetlenül is hivatkozhat, tehát ezen időponttól kezdve ez már nem tisztességtelenségi kérdés. Ténykérdés ugyanakkor, hogy az egyes kamatmódosítási klauzulák nem zárják ki a mindkét irányban történő kamatmódosítást (lízingdíj módosítást).

Arra az esetre, ha érvei ellenére a kikötések mégis tisztességtelenné bizonyulnának, alkotmányossági és nemzetközi jogi aggályokat vetett fel. Álláspontja szerint két olyan önálló kérdésnek is jelentősége lehet jelen perben, melyet az Alkotmánybíróság 34/2014.(XI.14.) AB határozatában (AB határozat) nem vizsgált. Az Alkotmánybíróság ezen határozatával a Törvény alkotmányossági vizsgálatát akként végezte el, hogy a vizsgált bírói kezdeményezéseket nem találta alaptörvény-ellenesnek. Kiemelte, hogy kérelme nem az Alkotmánybíróság által e körben már elbírált kérdéseket érinti, hanem a jogalkotó által a Törvény 4. §-ával felállított, visszaható hatályú törvényi vélelem mibenlétének Alaptörvénybe ütközését állítja. A visszaható hatályú szabályozás körében az AB határozat kizárólag annak deklarálására szorítkozott, hogy a Törvény 1. § (1) bekezdése nem ütközik az Alaptörvénybe, és a visszaható hatályú szabályozás azért nem állapítható meg, mert a Törvény a korábbi jogszabályi rendelkezéseket értelmező normatartalmát emelte jogszabályi szintre. Ekként az Alkotmánybíróság nem vizsgálta a Törvény 4. § (1) bekezdésében felállított törvényi vélelem visszaható hatályának kérdését. Ez a kérdés azért jelentős, mert ahogy arra Dr. Kiss László alkotmánybíró rámutatott különvéleményében, a vélelmek a polgári anyagi jog területén is alkalmazottak. A törvényi vélelem alkalmazásának rendeltetése az, hogy a jogalkotó nem bizonyított tényeket önmagukban – ellenbizonyítás hiányában – jogalkotó erővel ruház fel. Nem összeegyeztethető a jogintézmény rendeltetésével az a cél, hogy a törvényi vélelemmel a jogalkotó az általa korábban kifejezetten jogszerűnek tekintett magatartásokat utólag – bújtatottan – jogellenessé, illetve tisztességtelenné nyilvánítson. A jogalkotó a Törvény 4. § (1) bekezdésébe épített törvényi vélelemmel olyan anyagi jogi szabályt alkotott meg, amely éppen ezt a végeredményt éri el. A címzetteknek így mindenképpen terhes a szabályozás, a visszaható hatályú törvényi vélelem tehát „ad malam partem” szabályozásnak minősül, ily módon erre a jogalkotásra a visszamenőleges jogalkotás tilalmára vonatkozó alkotmányjogi gyakorlat alkalmazandó. Azzal, hogy a jogalkotó a törvényi vélelmet visszamenőleges hatállyal felruházottan alkotta meg, a Törvény 4. §-a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvéből levezetett visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközik és ekként alaptörvény-ellenes. E körben az Alkotmánybíróság több határozatára [7/2004.(III.24.), 34/1991.(VI.15.), 25/1992.(IV.30.), 57/1994.(XI.17.), 68/2006.(XII.6.), 11/1992.(III.5.)] is utalt.

Kitért arra is, hogy a Törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések (részleges) érvénytelenségének megállapítása esetén, az érvénytelenség jogkövetkezményei levonásának vonatkozásában az azokban részes feleknek – mind a fogyasztóknak, mind a pénzügyi intézményeknek – a szerződésekre eddig irányadó jogszabályok alapján jogszabályi „ígérvényük” volt arra, hogy az általános elévülési szabályok szerint már elévült követelésétőlük a másik fél már nem követelheti. A Törvény által felülírt, korábbi elévülési szabályok helyett bevezetett új rendelkezések alkotmányosságát az Alkotmánybíróság a 34/2014.(XI.14.) AB határozatában szintén megállapította. Túl azon, hogy az Alkotmánybíróság úgy vélte, hogy a kamat- és tőkekövetelés egyszerre évül el, amely az eddigi bírósági gyakorlattal ellentétesnek tűnik, megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság a hivatkozott AB határozatában a Törvény 1. § (6) és (7) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát „expressis verbis” csak a „szerződéses követelések elévülése” körében végezte el. Az Alkotmánybíróság adós maradt azonban annak vizsgálatával, amely a Törvény alapján esetlegesen részlegesen érvénytelenné váló – ekként értelemszerűen a fennmaradó szerződéses követelés összecszerúságára is alapvetően kiható – rendelkezések körében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonhatóságának időtartamát kellett volna, hogy

érintse.

Az 1/2010. PK véleményben a Kúria akként rendelkezett, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeit az elévülés (régi Ptk. 374. §) időbeli korlátai között lehetséges levonni, következésképpen a Törvény 1. § (6) és (7) bekezdései Alaptörvénybe ütközőek azért, mert az érvénytelenség jogkövetkezményei elévülésének időtartamát – anélkül, hogy „expressis verbis” a régi Ptk-t módosítanák – a törvényben meghatározott időtartamot meghaladóan, visszaható hatállyal hosszabbítják meg. Az Alkotmánybíróság a Törvény 1. § (6) és (7) bekezdéseinek alkotmányos vizsgálatát az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása körében irányadó, Ptk-ban, illetve az említett PK véleményben testet öltő, egyértelmű előírásokat tartalmazó szabályozás körében nem végezte el, ezért a Törvény kifejezetten ilyen tartalmú alkotmányossági vizsgálata szükséges.

A nemzetközi jogi aggályait akként fogalmazta meg, hogy a Törvény 1. § (1) bekezdésének első mondatának, a 4. § (1) és (2) bekezdésének, a 6. §-ának, a 7. § (5) bekezdésének, a (7) bekezdés b), h) és g) pontjainak, a 8. § (1) bekezdés a) pontjának, a (2), (4) és (6) bekezdésének, a 9. § (3) bekezdésének, a 10. § (3) és (4) bekezdésének, a 11. § (1) bekezdésének, a 13. § (1), (3), (4) és (7) bekezdésének, a 15. § (1) és (4) bekezdésének rendelkezései az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Európai Emberi Jogi Egyezménybe (a továbbiakban: Egyezmény) ütköznek.

E körben az Egyezmény tisztességes eljáráshoz való jogot, ezen belül a bírósághoz fordulás jogát, a fegyveregyenlőség elvének megvalósulását biztosító 6. Cikk (1) bekezdésére, az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogára (NideröstHuber v. Switzerland, § 30., H. v. Belgium, § 53.; Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands, § 33. in fine; Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium, 23. June 1981.; Wynen kontra Belgium ügy, 2002. november 5., No. 32576/96, 32. §) hivatkozott. Előadta, hogy a Törvény a bíróságot korlátozza abban, hogy a szerződéses kikötések tisztességességét érdemben meg tudja ítélni, és ezáltal megfosztja őt a bírósághoz fordulás jogától, illetve e jogában súlyosan korlátozza. A tisztességesség megítélésének szempontrendszer a 4. §-a szerinti körülményekre szűkített, így a bíróság el van zárva attól, hogy az eset minden releváns körülményét figyelembe vegye, továbbá a kereset korlátozott, és nem vizsgálható, a Törvény hatálya alá tartozás sem. A bizonyítás lehetősége erőteljesen korlátozott, így a releváns tények összessége nem vehető figyelembe. A fegyveregyenlőség elve azon okból sérül, hogy a Törvény felállítja a szerződéses kikötések tisztességtelenségének vélelmét, melynek megdöntését olyan eljárásban teszi lehetővé, melynek specialitásai a terhére esnek, ugyanis a perlés sikertelensége esetén a vélelmezett tisztességtelenség terhére válik végérvényessé. A vélelemből következően az eljárási korlátok őt sokkal erőteljesebben sújtják, mint alperest. A perindításra, jogorvoslatok előterjesztésére, így az ezekhez szükséges felkészülésre biztosított idő rövidebb is a terhére esik, a perbeli mulasztás szabályozása is egyenlőtlen helyzetet teremt. Speciális aspektusa a tisztességes eljárás követelményének az, hogy e jogot sértheti az olyan visszamenőleges hatályú szabályzás, mely beavatkozik egy jogvita eldöntésébe, különösen, ha az állam a peres fél, és a jogalkotással a saját javára dönti el az ügyet. Hangsúlyozta, hogy a Törvény visszamenőleges hatályú beavatkozásnak minősül. Az Egyezmény 1. Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. Cikke szerint minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik. Az Egyezmény tulajdonjogi védelem alá sorolja a jogos várományokat, követeléseket is. A Törvény ezen értelemben vett tulajdonától azáltal fosztja meg, hogy azokat a szerződési kikötéseket, amelyek alapján jogszerűen emelte meg a kölcsönök kamatát, díját, költségeit 2004. május 1. és 2014. július 19. között, a 2014. július 18-án kihirdetett Törvény tisztességtelenségnek és ezen okból semmisnek minősíti, visszamenőleges hatállyal, melynek következtében a korábban megemelt kamatok, díjak és költségek visszafizetésére lesz köteles, a jövőre nézve pedig nem

követelheti e megemelt kamatokat, díjakat, költségeket. Kiemelte, hogy az érintett kölcsönszerződések megkötésére hatósági engedély alapján folytatott tevékenység keretében került sor. A Magyar Állam felügyeletre jogosult szerve (PSZÁF, majd MNB) e szerződéses gyakorlatát nem kifogásolta. A tulajdonhoz való jog nem abszolút jog, közérdekből korlátozható az Egyezmény szerint. Azonban a megszerzett tulajdont, illetve tulajdoni várományt a Törvény úgy vonja el, hogy ezt semmiféle elfogadható, a korlátozást szükségessé tévő közérdekkel nem indokolja, illetve a felmutatott közérdek nem áll arányban az okozott tulajdoni korlátozással. A Magyar Állam jelen ügyben nem jelölt meg olyan indokot vagy célt, mely az Európai Unió Bíróságának esetjoga alapján alapjául szolgálhatna a tulajdonhoz való jog korlátozásának, ezért a Törvény említett rendelkezései az Egyezménybe ütköznek.

Arra az esetre, ha a bíróság nem osztaná a Törvény hatálya, illetve a kikötések tisztességessége körében kifejtett álláspontját, indítványozta a részletesen kifejtett indokokra figyelemmel a per tárgyalásának felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságnál a Törvény nevesített szakaszai alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását és emiatt, a Törvény hatálybalépésének időpontjára visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését, a jelen peres eljárásban történő alkalmazásának kizárását.

Az alperes a kereset elutasítását, a felperes perköltségben marasztalását kérte. Kérte továbbá az alkotmánybírói indítvány elutasítását is. Egyebek mellett előadta, hogy a kereset tárgyát képező szerződéses kikötések egyike sem felel meg a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételeknek. A Kivonat sorainak a felperes által teljes terjedelemben csatolt ÁSZF-ek összevetésével megállapítható, hogy a Kivonat nem tartalmazza az egyes szerződéses kikötések teljes terjedelmét, mivel csak az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötések a) pontját tartalmazzák, amely egyfajta sajátos referencia-kamatozást ír elő, az egyoldalú szerződésmódosítás egyéb eseteit, így például az okok listáját tartalmazó b) és esetenként c) pontokat azonban nem. Álláspontja szerint a referencia-kamatozást előíró a) pontot nem lehet külön vizsgálni az egyoldalú szerződésmódosítás további eseteit szabályozó b) és c) pontokból, tekintve, hogy az a), b) és c) pontok egymásra épülő szerződésmódosítási lehetőséget biztosítottak a felperes számára. A Törvény 4. § (1) bekezdése, valamint a 11. § (1) bekezdése kifejezetten meghatározza azt, hogy a perben mi képezheti bírói vizsgálat tárgyát. „Szerződéses kikötés”, mint egység fogalma alatt azokat a rendelkezéseket kell érteni, amelyek egyazon jog gyakorlását szabályozzák, ezért a Törvény ezeket a kikötéseket logikailag önálló egységként kezeli, és egységes egészükre állítja fel a tisztességtelenség vélelmét. A Törvény ezen értelmezését a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.572/2014/5. számú és a Kúria Pfv.I.21.802/2014/4. számú ítélete is visszaigazolta. A törvény céljával és a jogalkotói akarattal csak az olyan érvényesség vizsgálat feleltethető meg, amely esetében a vizsgálat eredménye után minden további eljárás nélkül alkalmazhatóvá válik a felek közötti elszámolási rend. E követelmény figyelembe vételével önálló kikötésnek az tekinthető, amire a bank jogot alapít vagy alapíthat a hiteldíj egyoldalú módosítására. A felperes által idézett kikötések a) pontja tehát nem vizsgálható külön a kikötések b) és c) pontjától, tekintettel arra, hogy a sajátos referencia-kamatozást előíró a) pont valódi szerződésmódosítási jogot biztosított a felperesnek, ezért a kikötések a) pontját tartalmi szempontból az ok-lista egyik elemének kell tekinteni. Vitatta, hogy a kikötések a) pontja olyan referencia-kamatozást írna elő, amely nem minősül egyoldalú szerződésmódosításnak, és ezért a perben a tisztességessége nem vizsgálható. A kikötésekben megtalálható referencia-kamatlábát ugyanis a felperes a saját maga, vagy a-csoport másik tagja által meghatározott kamatlábként határozta meg.

Az F/4/3., 4., 16., 20. és 23., F/4/1., 18., 21. és az F/4/5-15. számú mellékletekként csatolt ÁSZF-ek a referencia-kamatláb lehetséges mértékét a Ingatlan Referencia Kamatnak megfelelő értékkel is azonosítják. Ezen ÁSZF-ek, amelyek ráadásul egyedi szerződésben

alkalmazott kikötések, a tételes megfogalmazás, az objektivitás, az egyértelmű és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvébe ütköznek, a félreérthető, önellentmondásba ütköző hivatkozások (21.1. pont és 12.4. pont) miatt pedig az egyértelmű és érthető megfogalmazás kétszeres sérelmét valósítják meg.

Az F/4/2., 17., 19. és 22. számú mellékletként csatolt ÁSZF-ek az irányadó kamatlábat „3 havi BUBOR/EURO LIBOR/CHF LIBOR-nak megfelelő, a lízingszerződés II. pontjában meghatározott devizanemhez tartozó értékével” megegyező kamatlábként definiálják. Ezen rendelkezés ugyan nem minősül egyoldalú szerződésmódosításnak, de a b) pont azonban a referencia-kamatláb a) pontban írt változásán túl az ok-listában meghatározott további okokból is lehetővé teszi a lízingdíj módosítását. Ezek az okok (pl. országhockázati felár változása, jegybanki alapkamat változása) több más tényező között tartalmazzák az a) pontban meghatározott okot is (LIBOR, EURIBOR stb. pénzpiaci kamatlábak), tehát bizonyos szempontokat kétszeresen értékelnek, ugyanakkor ezen okok – átfogó fogalmak lévén – nem konkrétan meghatározottak. Ezért a 2., 17., 19. és 22. sorban szereplő szerződéses kikötés nem minősül sem egyértelműen meghatározottnak, sem tételesnek.

Hangsúlyozta, hogy akkor nem jelent egyoldalú szerződésmódosítást a kamatváltozás referencia-kamatlábhoz kötése, ha a kamatláb-változtatást olyan érték változásához kötik a finanszírozási szerződésekben, melyre közvetlenül sem a pénzügyintézetnek, sem az adósnak nincs ráhatása. A referencia-kamatláb funkcióját jogszerűen a BUBOR, az EURIBOR vagy a LIBOR töltheti be. Önmagában azonban a lízingbeadó által sem befolyásolható referencia-kamatláb megjelölése nem teszi a fizetendő kamat egyoldalú meghatározását átláthatóvá, az átlátható kamatmeghatározáshoz az is szükséges lenne, hogy a referencia kamaton felüli fix kamatfelár is rögzítésre kerüljön a kölcsönszerződésben. A kamatfelár a kölcsönt nyújtó bank (lízingbeadó) egyedileg, a szerződéskötéskor meghatározott díja, azonban az nem lehet változó tényező a kölcsön futamideje alatt. A perbeli kikötések változó kamatozású törlesztést nem a fentiek szerint szabályozzák, ezáltal a kikötések a) pontjaiban írt rendelkezések egyoldalú szerződésmódosítást tesznek lehetővé.

Vitatta továbbá a felperesek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti elvekre vonatkozó értelmezését. Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét a 2/2014. PJE határozatban és a 2/2012.(XII.10.) PK véleményben található definíció szerint tartotta szükségesnek értelmezni. E jogforrások értelmében ugyanis az elv teljesülésének feltétele az is, hogy a fogyasztó előre lássa a kamatok, költségek, díjak esetleges változását, megértse, előre lássa és értékelje az ezekből eredő gazdasági következményeket, megértse, lássa, felmérje a változás indokait, a változás mechanizmusát, lehetséges mértékét, azaz, hogy az ok-listában szereplő okok milyen okból, milyen mértékben és módon hatnak ki a kamatok, költségek, díjak változására.

A szimmetria elve alapján azt szükséges vizsgálni, hogy az ÁSZF kötelezővé tette-e a fogyasztó javára történő egyoldalú szerződésmódosítást. Emellett a fogyasztó számára kedvező szerződésmódosítást hatályba léptető eljárás hiánya, illetve hiányossága sem felel meg a szimmetria elvének, mint ahogyan az sem, ha a fogyasztó számára kedvező szerződésmódosítás hatályba léptetésének hátrányosabb feltételei vannak, mint a fogyasztó számára kedvezőtlen szerződésmódosítás hatályba léptetésének.

Az átláthatóság elve kapcsán a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy előre láthassa, és egyben fel is mérhesse, hogy az ok-lista alapján mik az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei, és azok bekövetkezése esetén milyen mértékű többletterh hárulhat rá.

A felmondhatóság elve megvalósulásához az szükséges, hogy a felmondás jogáról a kikötés explicit rendelkezzen, a felmondásnak mint lehetőségnek megfelelő alternatívát kell biztosítani a szerződésmódosítással szemben. A felmondási jogot azért kell explicit tartalmaznia a szerződésnek, mert a fogyasztótól nem várható el, hogy magától felismerje azt a lehetőséget, hogy a szerződés felmondása az egyoldalú szerződésmódosítás elfogadásának alternatívája.

Az objektivitás elve kapcsán egyetértett a felperesi értelmezéssel, miszerint azt kell megvizsgálni, hogy a felperes ráhatásától függetlenül történhetek-e a hiteldíj-módosítások. Vitatta azonban, hogy az objektivitás elvének a felperes cégcsoportja által szabadon és indokolás nélkül módosítható referencia-kamatláb, illetve az a referencia-kamatozást előíró rendelkezés, amely alapján a felperes szabadon választhat a pénzüpiaci kamatlábak és a saját referencia-kamatlábának alkalmazása között, megfelelne.

Állította, hogy a Törvény Alaptörvény-ellenessége nem merül fel, a felperes által is idézett AB határozat a felperes által felvetett kérdéseket is rendezte. Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésével kapcsolatban visszaható hatályú jogalkotás nem állapítható meg, és az elévülésre vonatkozó rendelkezések sem ütköznek az Alaptörvénybe. A „szerződéses követelések elévülése” és az „érvénytelenség jogkövetkezményeinek elévülése” azonban a per szempontjából nem jelent két különböző kategóriát. Az 1/2010.(VI.28.) PK vélemény szerint az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására az elévülés (a szerződéses követelések elévülésének) korlátai között kerülhet sor. Az AB határozat elévülésre vonatkozó rendelkezései ezért az érvénytelenség jogkövetkezményei vonatkozásában is irányadók, alkalmazandók. Az Alkotmánybíróság a határozatának meghozatala során már az elszámolási Törvény (2014. évi XL. törvény), illetve a Törvény Elszámolási Törvény által módosított szövegét is figyelembe vette. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a Törvény jelen perrel kapcsolatos teljes normaszövegét megvizsgálta és megállapította, hogy az Alaptörvény követelményeinek a törvény minden szempontból megfelel, így további alkotmányossági vizsgálatnak nem lehet helye.

Az egyes kikötések tisztességességének hiányát, csoportosítva, külön is értékelte. A kivonat 1., 2., 5-15., 17-19., 21. és 22. soraiban található kikötések álláspontja szerint egyik elvnek sem felelnek meg. Egyebek mellett arra hivatkozott, hogy ezen kikötések azért sem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, hiszen nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjának különösen, de nem kizárólagosan azért, mert az ok-lista nem kellően konkrét, túl általánosan megfogalmazott feltételeket tartalmaz, azok pontos tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, azok közvetlen gazdasági következményeit a fogyasztó nem képes a saját kötelezettségei szempontjából értékelni, ha a teljes előtörlesztés lehetőségét felmondási jognak is értelmeznék, akkor is az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét jelentené az egyoldalú szerződésmódosítás és a teljes előtörlesztés közötti logikai kapcsolat felállításának hiánya (külön pontokban szabályozás, világos utaló normák hiánya).

A kikötések nem felelnek meg a ténylegesség és arányosság elvének, hiszen nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés d) pontjának különösen, de nem kizárólagosan azért, mert a szerződéses kikötés a) pontja a referencia-kamatláb módosítására vonatkozó ok-lista hiányában nem vizsgálható, a szerződéses kikötés b) pontjának ok-listája túl általánosan megfogalmazott körülményeket tartalmaz, amelyek tényleges hatása a magas absztrakciós szint miatt nem vizsgálható. A szerződéses kikötés nem tartalmaz felperesi kötelezettségvállalást az arányosság követelményének megtartásának vonatkozásában.

A szerződéses kikötések nem felelnek meg az átláthatóság elvének, hiszen nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontjának különösen, de nem kizárólagosa azért, mert a szerződéses kikötés a) pontja szerinti módosítás nem transzparens, mert a felperes, illetve a cégcsoportjának másik tagja, a fogyasztó számára átláthatatlan módon módosíthatja a referencia-kamatlábát, a szerződéses kikötés b) pontjának ok-listája túl általánosan megfogalmazott körülményeket tartalmaz, ezért a fogyasztó nem képes értékelni az abból eredő gazdasági következményeket, nem képes teljes körűen átlátni, hogy a szerződéses kötelezettségei milyen feltételek esetén és milyen mértékben válhatnak terheesebbé. A szerződéses kikötés b) pontja nem rögzít kamatperiódust, a lízingdíj tetszőleges időközönként módosítható.

A kivonat 3., 4., 16., 20. és 23. soraiban feltüntetett, ugyancsak tisztességtelennek minősített kikötések vonatkozásában megállapíthatónak találta, hogy a felperes az a) és b) pont szerinti módosításokat a c) pont szerinti esetben (fix havidíjas konstrukció) is érvényesítheti, méghozzá kumulatíván, az utolsó havi lízingdíj összegében. Ezért a c) pont szerinti egyoldalú szerződésmódosítási jog hatásában megegyezik az a) és b) pontban írt módosítási joggal. Többek között arra utalt, hogy a kikötések nem felelnek meg a tételes meghatározás elvének, mert tartalmi elemzés alapján megállapítható, hogy a referencia-kamatozást előíró a) pont valódi egyoldalú szerződésmódosítási jogot tesz lehetővé a felperes részére, mivel a referencia-kamatláb változása a felperestől nem független tényező. A saját referencia-kamatláb előírása önmagában érvényes módosítási oknak nem tekinthető, a szerződés pedig nem tartalmaz egyéb ok-listát a referencia-kamatláb módosítására vonatkozóan, a b) pontban rögzített ok-lista, illetve a 14. pont utolsó bekezdése („rendkívüli árfolyamesemény, kamatváltozás”) átfogóan megfogalmazott okokat tartalmaz, amelyek nem alkotják konkrét okok zárt rendszerét, azok szabadon bővíthetők, tartalmi elemzés alapján példalózonak minősülnek. A kikötések nem felelnek meg a felmondhatóság elvének, mert nem tartalmaznak felmondási jogot. A teljes előtörlesztés joga a felperesi állításokkal ellentétben nem egyenértékű az azonnali hatályú felmondási joggal. A szimmetria elve azon okból sérül, mivel a kikötések nem rendelkeznek a fogyasztónak előnyös szerződésmódosítás hatályba léptetéséről. A kikötések nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sem, mert az ok-lista, illetve a 14. pont utolsó bekezdése („rendkívüli árfolyamesemény, kamatváltozás”) nem kellően konkrét, túl általánosan megfogalmazott feltételeket tartalmaz, azok pontos tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, azok közvetlen gazdasági következményeit a fogyasztó nem képes a saját kötelezettségei szempontjából értékelni, ha a teljes előtörlesztés lehetőségét felmondási jognak is értelmeznénk, azt is az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét jelentené az egyoldalú szerződésmódosítás és a teljes előtörlesztés közötti logikai kapcsolta felállításának hiánya (külön pontokban szabályozás, világos utaló normák hiánya). Az átláthatóság elvének sem felelnek meg, hiszen az a) pont szerinti módosítás nem transzparens, mert a felperes, illetve a cégcsoportjának másik tagja, a fogyasztó számára átláthatatlan módon módosíthatja a referencia-kamatlábát, a szerződéses kikötés, illetve a 14. pont utolsó bekezdése („rendkívüli árfolyamesemény, kamatváltozás”) túl általánosan megfogalmazott körülményeket tartalmaz, ezért a fogyasztó nem képes értékelni az abból eredő gazdasági következményeket, nem képes teljes körűen átlátni, hogy a szerződéses kötelezettségei milyen feltételek esetén és milyen mértékben válhatnak terheesebbé, a szerződéses kikötés b) pontja nem rögzít kamatperiódust, a lízingdíj tetszőleges időközönként módosítható.

Az alperes egy ún. általános és részletes indokolást is előterjesztett. Ebben a tisztességtelenség vizsgálhatóságának alátámasztására egyebek mellett kitért a tisztességtelen szerződési feltételek Ptk-ban történt szabályozására, a joggyakorlat alakulására, e körben a 2/2012. PK vélemény 6. pontjában lefektetett elvekre, mely elveket a Kúria a 2/2014. PJE 2. pontjában kifejezetten megerősített és egyben a jogegységi határozattal a bíróságok számára kötelezően alkalmazandóvá tette.

Hivatkozott az Európai Bíróság ítélezési gyakorlatára, a Bíróság Invitel ügyben hozott C-472/10. számú határozatában, valamint a Kásler-ügyben hozott C-26/13. számú határozatában foglaltakra.

A Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveket ezen beadványában is részletesen értelmezte, értékelte, figyelemmel azok tartalmára, más elvekkel való kapcsolatára, az Európai Bíróság joggyakorlatában és a kúriai joggyakorlatban megfogalmazott követelményekre.

Kifejtette azon álláspontját is, hogy jelen perben nincs lehetőség részleges érvénytelenség megállapítására.

Az eljárásban továbbá arra is hivatkozott, hogy nincs olyan ok, amely a referencia kamat tekintetében szakértői bizonyítást tenne szükségessé. Azokat a tényeket, amelyek megállapítása esetleg szükséges lehet a referenciakamat minősítés szempontjából, a felperes ismeri el azzal, hogy az érdekkörében eljáró személyek állapították meg a referenciakamatot. Ezáltal pedig sem független, sem pedig a nyilvánosság számára nem hozzáférhető kamatmegállapítási eljárás eredményeképpen kerülnek az úgynevezett referencia kamatok megállapításra. A felperesi referencia kamat megállapítás és a jegybanki alapkamat monetáris tanács általi megállapítása között nem vonható párhuzam. Hangsúlyozta, hogy a Kúriai gyakorlat is rögzíti a részleges érvényesség megállapíthatóságának kizártságát. A per tárgyává tett kikötések a fogyasztók számára is egységes rendelkezésként jelentek meg, együttes hatásként jelentkezett a lízingdíjmelés. Amennyiben pedig a szövegnek bármely része tisztességtelennek minősül, az már csak az átláthatóság sérelme miatt is automatikusan a teljes kikötés tisztességtelenségének megállapítását vonja maga után. Jelen perben is ez a helyzet, tekintve, hogy a felperes a kikötés a) pontja mellett a b) és c) pontokat nem tette a per tárgyává, így azok tekintetében a vélelem nem is dönthető meg, így az egész kikötés tisztességtelennek minősül.

A felperes az ellenkérelemre figyelemmel előadta, hogy az a) és b) pont alatti lízingdíj módosulás egymástól független, önálló szerződéses kikötés. Az egyik a kamatperiódus változás lehetőségét tartalmazza, míg a másik egy rendkívüli díjváltozás lehetőségét. Ebből következően nem lehet azt mondani, hogy a rendes és rendkívüli díjváltozás ugyanazon szerződésmódosítás ok-listája lenne. A referencia kamattal kapcsolatos alperesi álláspontra vonatkozóan előadta, hogy a perbeli időszakban semmilyen törvényi fogalom nem állt rendelkezésre, amely alapján kizárható lenne a felperesi kamatláb referencia-kamatlábbá való minősítése. Hangsúlyozta, hogy nem a kamatláb megállapításának személyi köre a döntő abban, hogy az adott kamatláb önkényesen vagy valóban referencia jelleggel került megállapításra, hanem a döntési mechanizmus maga. Mindenkor objektív kritériumok alapján került sor a Ingtatlanlízing Referencia kamatláb megállapítására, és a belső működési szabályzatok alapján valójában az alperes által is elismert bankközi kamatlábak változásához igazodóan került módosításra. Azon alperesi érvelés, miszerint az a) pont alatti díj módosulás egyoldalú szerződésmódosítást jelent, mivel a lízingdíj módosítás körében az ÁSZF úgy fogalmaz, hogy módosíthatja a lízingdíjat, nem helytálló, ugyanis ezen diszkrecionális jogkör nem egy parttalan döntési jog, hanem kizárólag egy bináris (igen/nem) döntési jogot tartalmaz arra az esetre, ha a díjmódosulás egyébként automatikus feltételei beállnak, akkor vajon annak jogkövetkezményeit áthárítja az ügyfélre vagy sem. A tételesség, szimmetria, egyértelmű és érthető megfogalmazás, objektivitás körében alperes lényegében a b) pont alatti díjmódosulás feltételeire tesz nyilatkozatot, ami nyilvánvalóan nem szolgálhat alapul az a) pont alatti díjmódosulás tisztességtelenségének megállapítására.

A kikötött kamatláb referencia kamatnak minősülő volta tekintetében az alperes vitatására figyelemmel szakértői bizonyítást indítványozott azzal, hogy szakkérdés annak eldöntése, hogy a kamat megállapítási módja, módszertana megfelel-e egy referenciakamatszerű megállapításnak vagy nem. Egyébiránt is az egyedi szerződésben dől el, hogy melyik referenciakamat kerül alkalmazásra. A nyilvánosság a Ingtatlanlízing referenciakamatok esetében is teljesült, hiszen azok mindig meghirdetésre kerültek. Vitatta, hogy ráhatásnak minősül, ha a bankon belüli szerv a nem vitatott faktorokat nézi és pusztán deklarálja ezeknek az elmozdulásához képest a referenciakamat elmozdulását. Változtatlanul állította, hogy a kikötések a, b és c pontjai tartalmilag különálló elemek. Azt nem vitatta, hogy a kamatperióduson kívüli, rendkívüli kamatmódosítási kikötés tekintetében valóban nem élt a perindítás lehetőségével, és ezáltal beállt a tisztességtelenség vélelme. Hangsúlyozta azonban, hogy a rendes kamatperiódusos módosítás joga teljesen független és önálló kikötés, amit

külön lehet és kell is vizsgálni. Ez pedig semmilyen átláthatósági problémát nem okoz, hiszen mindegyik kikötésnek meg van a maga egzakt feltételrendszere, ok-listája.

Az elsőfokú bíróság 2015. február 4-én kelt 7. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt végzésével elutasította az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmet.

Az elsőfokú bíróság 2015. február 18-án kelt 5.G.40.286/2015/9. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 635.000 forint perköltség megfizetésére. Az ítélet indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 2004. május 1-jén hatályos 209/B. § (1) bekezdése, a 2006. március 1-jétől hatályos 209. § (1) bekezdése, a 2009. május 22-től hatályos 209. § (4) bekezdése, a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontjának 1999. március 1-jétől hatályos rendelkezése, a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat 2. pontjának, a 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény) 1. § (1) bekezdésének, a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjának idézését követően rögzítette, hogy a perbeli szerződési feltételek olyan általános szerződési feltételek, illetőleg egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek, amelyekre a Törvény hatálya kiterjed. A referencia-kamatláb változásától függő kikötések is a Törvény hatálya alá tartozóak, azok ugyanis nem automatizmuson alapultak, hanem a felperes döntésén, miután a feltétel bekövetkeztekor a felperes „jogosult” volt a módosításra, illetőleg „módosíthatta” a díjat, mely egyoldalú szerződésmódosítási lehetőséget jelentett. A perbeli kikötések érdemi vizsgálatának nem volt akadálya, mivel az idézett alpontok önálló feltételrendszerrel bíró, egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések voltak a referencia-kamatláb változásához kapcsolódóan, a feltételek szerkesztési módjától függetlenül.

A perbeli kikötéseket a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6. pontjában foglalt figyelembevételével vizsgálta, tekintve, hogy a Törvény által meghatározott elvek jelentése, tartalma a jogszabálysöveg és a miniszteri indokolás alapján állapítható meg, e körben azonban figyelemmel kell lenni az Alaptörvény 28. cikkére, mely szerint az értelmezésnek célhoz kötöttnek és az Alaptörvénnyel összhangban állónak kell lennie. A miniszteri indoklás utal arra, hogy a jogalkotó a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban rögzített elveket kívánta jogszabályi szintre emelni, mely határozat pedig a 2/2012.(XII.10.) PK véleményben foglalt elveken nyugszik. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy a pénzügyi intézmény által meghatározott, egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések érvénytelenek lehetnek akkor is, ha kifejezetten nem ütköznek a Hpt. rendelkezéseibe. Tisztességtelen ugyanis az a kikötés, mely a jóhiszeműség és tisztesség követelményeit sértő módon, indokolatlanul, egyoldalúan előnyös a pénzügyi intézmény számára. Ezt követően ismertette, hogy a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény a)-g) pontja szerint az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés különösen mikor lehet tisztességtelen.

Ezen elvekre alapítottn az érdemi vizsgálat során a kereseti kérelemben megjelölt kikötéseket egyenként vizsgálta, azok tartalma alapján csoportosítva. Valamennyi kikötés vonatkozásában a következőket állapította meg egységesen. A kikötések nem felelnek meg az objektivitás elvének, ugyanis a referencia-kamatláb változását a felperesi cégcsoporthoz tartozó pénzügyi intézmény is előidézheti, attól függően, hogy mely „referencia-kamatláb” nevezett kamatláb vonatkozik az adott jogviszonyra, ugyanis ez a Ingatlanlízing referencia-kamatláb is lehet. Vagyis az egyoldalú módosítás e körben szubjektív döntésen alapul, a nyilvánosság számára egyébként hozzáférhető kamatláb mértékére a felperesi cégcsoport tagja – a fogyasztó számára nem transzparens – ráhatással bír, melynek okán a fogyasztó nem képes felmérni, hogy a „referencia-kamatláb” változására mely körülmények alapján, milyen mértékben kerülhet sor. Közvetve így a kikötés a tételes meghatározás elvének sem felel meg, ugyanis a Ingatlanlízing referencia-kamatláb változására okot

adó körülmények nem meghatározottak, e körben nem alkotott az elvnek megfelelő zárt rendszert a felperes.

A kikötések e körben sértik az átláthatóság elvét is, mivel nem állapítható meg a fogyasztó számára ennek okán, hogy a jövőben milyen számítás alapján, hogyan változhat a díj összege. A kikötés bár tartalmazza azt a kitétel a változás vonatkozásában, hogy az „a tényleges, teljes változásnak megfelelően” történik, azonban a változás alapját képező kamatlábra vonatkozó döntés a felperesi oldalon a fogyasztó számára nem átlátható, az a felperesi előadás szerint is belső működési szabályzaton alapszik. A kikötések jogszerű alkalmazását a fogyasztó nem képes ellenőrizni, nem képes ily módon a jogai teljes körű érvényesítésére a pénzügyi intézménnyel szemben.

A kikötések nem felelnek meg a szimmetria elvének sem, mivel a fogyasztó terhére történő egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége mellett nem kezeli kötelezettségként a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak a fogyasztó javára történő érvényesítését az arányosság elvének érvényre juttatása mellett.

Abban az esetben továbbá, ha az egyoldalú szerződésmódosítás esetére felmondási jog nem illette meg a fogyasztót, vagy ahelyett előtörlesztési jogot biztosított a felperes, az a fenti jogszabályoknak nem felel meg, ugyanis az előtörlesztés a feltételrendszere miatt nem egyenértékű a felmondási joggal. A fogyasztó előtörleszteni a szerződéses feltételek fennállta esetében tud, míg felmondással bármikor megszüntethető a jogviszony. Ezen hiányosság csak 2009. augusztus 1-jétől szűnt meg, ugyanis ezen időponttól a Hpt. 210. § (5) bekezdése rendelkezett a felmondási jogról, így azt jogszabály írta elő. Önmagában a felmondás jogának kikötése azonban nem teszi az egyoldalú szerződésmódosítást még tisztességesé. A felmondási jog gyakorlásával együtt járó jogkövetkezmények – az egyösszegű visszafizetési kötelezettség, a hitelkiváltás magas tranzakciós költsége – miatt ugyanis az a fogyasztó számára gyakran nem jelent reális alternatívát a szerződésmódosítással szemben.

Mіндеzek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli kikötések nem feleltek meg a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételnek és ezért tisztességtelenek, a Törvény 11. § (2) bekezdése alapján a kereset elutasításának van helye. Rámutatott, hogy a kikötéseket nem a Ptk. rendelkezései szerint kellett vizsgálni, hanem a Törvény alapján, így kizárólag azt vizsgálta, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e.

A felperes által megfogalmazott alkotmányjogi aggályokkal kapcsolatosan kifejtette, hogy a kikötések egyike sem felelt meg az objektivitás, az átláthatóság, illetőleg a szimmetria elvének. Utóbbi elv vonatkozásában a kikötések nem kezelték kötelezettségként a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak a fogyasztó javára történő érvényesítését. A Hpt. 210. § (3) bekezdésének 2009. augusztus 1-jétől hatályos szabályai pedig ezen hiányosságot nem pótolják, ugyanis a módosításra vonatkozó konkrét szerződéses rendelkezés nélkül a kedvező irányú – és meghatározott mértékű – módosítást a fogyasztó kikényszeríteni nem képes. A szimmetria elve egyébiránt közvetlenül levezethető a Ptk. tisztességtelenségre vonatkozó anyagi jogi szabályaiból is 2004. május 1-jét megelőzően, miután a jogalkotó korábban is érvénytelennek tekintette azt az általános szerződési feltételt, amely a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg. Az egyoldalú szerződésmódosítási jogosultság körében pedig a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontja 1999. március 1-je óta rendelkezik a tisztességtelenségre vonatkozó megdönthető vélelemről. Kitért arra is, hogy figyelembe vette az Európai Unió Bíróságának gyakorlatát is, mely különösen nagy hangsúlyt fektet a fogyasztók védelmére. (C-472/11. számú ügy, Banif Plus Bank Zrt. – Csipai Csaba és Csipai Viktória, C-397/11. számú ügy – Jörös Erika – AEGON Magyarország Hitel Zrt.)

Kifejtette azt is, hogy nem észlelt olyan alaptörvény-ellenességet, vagy nemzetközi

szerezésbe való ütközést a peres eljárás során alkalmazandó jogszabályok körében, amely indokolná az Alkotmánybíróság eljárásának ismételt kezdeményezését a felperes által megjelölt kérdéskörben, illetőleg az indokok mentén az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálódott. A 34/2014.(XI.14.) AB határozat arra is rámutatott, hogy a visszaható hatályú jogalkotás nem állapítható meg a törvény kapcsán, illetőleg jogbizonytalanságot okozó körülmény hiányában az indítványt az elévülésre vonatkozó rendelkezésekre vonatkozó részében is elutasította. A 2/2015.(II.2.) AB határozat pedig a törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket szintén elutasította, illetőleg visszautasította.

A további bizonyítást, mint szükségtelen bizonyítást mellőzte a Pp. 3. § (4) bekezdése alapján arra figyelemmel, hogy a perben jogkérdésben kellett állást foglalni, és az indítványozott bizonyítás eredményétől e körben további releváns adat nem volt várható. Megnyugtatóan állást lehetett foglalni abban a körben, hogy tisztességesnek tekinthetők-e a felperesi kikötések, a közgazdasági szakértő kirendelését így nem tartotta indokoltnak szakkérdés hiányában, és arra tekintettel, hogy a bizonyítási indítvánnyal nem érintett további elvek vizsgálatának eredményeként is megállapítható volt, hogy a kikötések tisztességtelenek.

Az ítélettel szemben a felperes fellebbezett. Elsődlegesen, mivel a tényállás megfelelő felderítése érdekében a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű megisméltése, illetőleg kiegészítése szükséges, az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására, és újabb határozat meghozatalára utasítását, másodfokú perköltsége megállapítását, másodsorban az ítélet akkénti megváltoztatását kérte, hogy a Fővárosi Ítélet tábla a keresetnek helyt ad, és indokolásában rögzíti, hogy a referencia kamathoz kötött szerződéses kikötések nem tartoznak a Törvény hatálya alá. Kérte továbbá alperes első- és másodfokú perköltségében marasztalását. Az F/3. sorszám alatt csatolt kivonatban feltüntetett, különböző termékekre és időszakokra irányadó, szerkezetükben és tartalmukban lényegében megegyező ÁSZF-ek vonatkozásában azt állította, hogy azok nem tartoznak a Törvény hatálya alá, mert referencia kamaton alapuló módosulást tartalmaznak, ezért nem minősülnek egyoldalú szerződésmódosításnak, de ha mégis a Törvény hatálya alá tartoznak, akkor is tisztességesnek minősülnek, mert megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek. A keresetlevélben írtakat mindenben fenntartva változatlanul indítványozta a per tárgyalásának felfüggesztése mellett az utólagos normakontroll iránti eljárás kezdeményezését a keresetlevélben részletesen kifejtett okok miatt a Törvény ott részletesen hivatkozott rendelkezéseinek az Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközése miatt. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság annak megítélésénél, hogy a perbeli ÁSZF-ek a Törvény hatálya alá tartoznak-e, lényegében kizárólag arra támaszkodott, hogy az ÁSZF megfogalmazása tartalmazza a „módosíthatja” kifejezést, amit akként értelmezett, hogy a feltételes mód miatt a kikötés egyoldalú szerződésmódosításnak minősül. Már többször utalt arra, hogy, ha a változás kizárólag a referencia kamat változása miatt, és a referencia kamat adott határértéket elérő mértékéig történhet, akkor a „módosíthatja” kitétel lényegében nem változtat azon, hogy a díjváltozás referencia kamathoz kötött, tehát nem minősül egyoldalú szerződésmódosításnak. E körben ugyanis annak van relevanciája, hogy a hitelnyújtónak a kamat mértékének megállapítására van-e egyoldalú hatalmassága, ami jelen esetben nyilvánvalóan nem áll fenn. Hiszen, ha változik a díj, az kizárólag a referencia kamat miatt és kizárólag referencia kamat változás mértékéig történhet meg. Ezen érvelését az elsőfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyta. Álláspontját támasztja alá az igazságügyi miniszter azóta már megszavazott T/3117. számú törvényjavaslata is „a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseivel összefüggő, valamint egyéb magánjogi tárgyú törvények módosításáról”. A törvényjavaslat 5. § (2) bekezdése szerint a 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény

egy új 32/A. §-szal egészül ki, amelynek (6) bekezdése szerint: „Nem minősül egyoldalú kamatemelésnek a referencia-kamatlához kötött kamat esetén a referencia-kamatláb változásából eredő kamatváltozás”. A módosító törvényjavaslat a Törvény szabályozási körében egyértelműen és kétséget kizáróan szabályozza, hogy mi minősül egyoldalú szerződésmódosításnak és mi nem. Ebben az elhatárolásban pedig kizárólag annak a körülménynek tulajdonít jelentőséget, hogy a változás referencia-kamatláb változásából ered-e vagy sem. Tehát, ha a változásra kizárólag a referencia kamat változás miatt és azzal arányos mértékben kerülhet csak sor, akkor az a fenti jogszabályváltozás miatt nem minősül egyoldalú szerződésmódosításnak.

Változtatlanul állította a perbeli ÁSZF-ek tisztességességét, azok objektivitás, felmondhatóság, szimmetria elvének megfelelését. Előadta, hogy az objektivitás elve alapján azt kell vizsgálni, hogy vajon a módosítási feltételek a pénzügyi intézmény ráhatásától függetlenek minősíthetőek-e. Az elsőfokú bíróság döntése e tekintetben két okból kifolyólag is megalapozatlan. Egyrészt a jelen per tárgyát kizárólag a perbe vitt szerződéses kikötések képezik, az pedig az egyedi szerződésre tartozó kérdés, hogy abban a felek konkrétan milyen referencia kamatot kötöttek ki az adott szerződésre. Másrészt pedig, még alperes által sem vitatottan voltak olyan ÁSZF-ek, amelyekben referencia kamatként, az alperes által is referencia kamatként elfogadott kamat került megjelölésre. Így az elsőfokú bíróság nem állapíthatta volna meg a kivonatban szereplő valamennyi kikötés tisztességtelenségét mindenféle megkülönböztetés nélkül, hiszen ez azzal a következménnyel jár, hogy azon szerződések is tisztességtelenné minősülnek, amelyekben a BUBOR került referencia kamatként kikötésre. Abban is tévedett az elsőfokú bíróság, hogy önmagában az objektivitás sérelmével jár az, hogy egy adott referencia kamatot a felperesi cégcsoport állapít meg. Ezt a kérdést ugyanis csak a vizsgált referencia kamat megállapításának szakértői vizsgálatát követően lehetett volna eldönteni, hiszen az objektivitás minden olyan esetben teljesül, ahol biztosított az, hogy a referencia kamat ne önkényesen kerüljön megállapításra. Hiszen, ha csak a „ráhatás” lenne elfogadva, mint vízvázalasztó, akkor a BUBOR sem minősülne referencia kamatnak, hiszen a bankközi hitel kereslet és kínálat aktív szereplőjeként neki erre is van valamekkora „ráhatása”.

A felmondhatóság elve körében arra hivatkozott, releváns, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdés f) pontja további feltételt, amely könnyebbé („reális alternatívává”) teszi a fogyasztó számára a felmondást, nem szab. A magyar jogrendszerben a felmondás a szerződést megszünteti, amelynek következtében a felek minden tartozása azonnal esedékessé válik. A szerződés megszüntetését eredményezi a teljes előtörlesztés jogának gyakorlása is. A Ptk. 321. § (1) bekezdése és a Ptk. 319. § (2) bekezdése értelmében a szerződés felmondása a jelen perbeli esetben azzal a joghatással bír, hogy az adósnak a teljes tartozását felé vissza kell fizetnie. Az adós ezen kötelezettsége a szerződés felmondásának hatályával áll be. A felmondásának ezen joghatása két módon is kiváltható. Az egyik esetben az adós felmondja a szerződést, és az ekként lejárttá váló teljes tartozását megfizeti. A második jogi lehetőség keretei között az adós nem mondja fel a hitelszerződést, hanem a teljes hitel visszafizetési kötelezettségének tesz eleget. Tekintettel arra, hogy az adós a kamatemelés esetén mind a két jogi út esetében a teljes tartozását visszafizeti a megemelt kamat rá nézve – a felperes pénzének használata hiányában – kötelezettséget nem jelent. Mindezekre tekintettel, mind a két jogcselekmény esetében az elért joghatás megegyezik, a „felperest” többlet kamatfizetési kötelezettség nem terheli, számára joghátrány nem következik be. Az adós jogai tehát nem kívánt többlet kamatfizetési kötelezettséggel szemben mind a két jogi út esetében biztosítottak.

Sérelmezte a szimmetria elvének elsőfokú bíróság általi értelmezését is, mivel a Törvény vonatkozó rendelkezése csak annyit követel meg, hogy ne zárja ki annak lehetőségét, hogy a kamatmódosítás (a forrásköltségek kedvező változása esetén) a fogyasztó előnyére is megtörténhessen.

Az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait változatlan tartalommal fenntartotta, továbbá az előterjesztett bizonyítási indítványait is.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását, felperes másodfokú perköltségben marasztalását, valamint az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti indítvány elutasítását kérte. Az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait mindenben fenntartva előadta, hogy az elsőfokú bíróság megalapozottan minősítette a perbeli kikötéseket a Törvény hatálya alá tartozóknak. A perbeli kikötések nyelvtani értelmezése útján is megállapítható, hogy a lízingdíjak összegének módosítása a felperes saját döntésén alapult, a felperes ugyanis a referencia-kamatláb változása esetén módosíthatja a lízingdíjakat. E mechanizmus alapján a lízingdíj változása nem a meghatározott referencia-kamat változásával együtt, automatikusan ment végbe, hanem a felperes diszkrécióján alapult. Ebből követően a perbeli kikötések nem felelnek meg a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 7. pontjában írt referencia kamatozásnak, ha nem valódi egyoldalú szerződésmódosításnak minősülnek. A felperesi okfejtés a lízingdíjváltozás jogát következetesen a lízingdíjemeléssel azonosítja, és figyelmen kívül hagyja azt a szempontot, hogy a referencia kamat csökkenése esetén a lízingdíj csökkentésének lett volna helye. Ezért nem igaz, hogy a perbeli kikötések hatásukban automatizmust, illetve a fogyasztónak nem hátrányos eljárást tettek volna lehetővé. A felperes a szerződéses kikötésekben rendszerint a saját cégcsoportja által meghatározott, és szabadon módosítható Ingatlan Referencia Kamatlábat határozta meg referencia-kamatlábként, amelynek a mértékét szintén jogosult volt egyoldalúan módosítani. Több kikötés esetén pedig az ÁSZF-ek több referencia-kamatlábát is megjelöltek, azonban sem az ÁSZF-ek, sem a felperes által csatolt egyedi szerződések nem tartalmaztak a referencia-kamatlábát konkrétan meghatározó kikötést, hanem azokból a felperes saját belátása szerint választhatott. Ebből következik, hogy a felperesnek arra is egyoldalú joga volt, hogy az ÁSZF-ekben megnevezett referencia-kamatlábak közül maga válassza ki az adott szerződésre irányadó kamatlábat. A felperesnek tehát nyilvánvalóan egyoldalú hatalmassága volt a kamat (lízingdíj) mértékének meghatározására.

A felperes törvényjavaslatra hivatkozása két szempontból sem helytálló. Egyrészt, mert a perbeli ÁSZF-ek nem kötötték a lízingdíjakat egy konkrét referencia-kamatlábhoz, másrészt mivel a felperes a perbeli ÁSZF-ek túlnyomó része referencia-kamatlábként határozta meg a Ingatlanlízing Referencia kamatlábat is, amelynek egyoldalú módosítására a felperes jogosult volt. Ez a megoldás azonban nem felel meg sem az 1996. évi, sem a 2013. évi Hpt. definícióinak, amely szerint referencia-kamatláb bármilyen alkalmazandó kamat számításának alapjául szolgáló, a nyilvánosság számára hozzáférhető mindenkori kamatláb, amelynek mértékére a hitelezőnek nincs ráhatása. Minderre figyelemmel a kikötések tisztességessége vizsgálható volt.

Az objektivitás elve körében vitatta, hogy a konkrét referencia kamat kiválasztása az egyedi szerződésre tartozó (egyedileg megtárgyalt) döntés lenne, tekintettel arra, hogy a felperes által csatolt egyedi lízingszerződések ugyanúgy tartalmazzák a referencia-kamatlábak közötti választás lehetőségét, mint az ÁSZF-ek, és számos ÁSZF a Hirdetményre utalva határozza meg a referencia-kamatlábat, amelyet a felperes ugyancsak egyoldalúan módosíthatott. Miután a perbe hozott kikötések olyan feltételeket tartalmaznak, amelyeknek bekövetkezését vagy változását a felperesnek módja volt befolyásolni, ezért nem felelnek meg az objektivitás elvének.

A felmondhatóság elve tekintetében kétségbe vonta, hogy a felmondás és az előtörlesztés joghatása ugyanaz lenne. Az adósi joggyakorlás ugyanis a két esetben eltérő gazdasági hatással jár, előtörlesztés esetén az adóst díjfizetés terheli, amelynek követelése azonban méltánytalan akkor, ha az előtörlesztésre az adós a kamatemelés miatt kényszerül. Változatlanul hangsúlyozta, hogy a felmondási jognak reális alternatívát kell biztosítani a

fogyasztó számára.

A szimmetria elve vonatkozásában arra utalt, hogy a Törvény a 2/2014.számú PJE határozat elvi megállapításain alapul. E jogegységi határozat hivatkozik a 2/2012. (XII.10.) PK véleményre, amely szerint a szimmetria elve akkor sérül, ha a pénzügyi intézmény nem teszi kötelezővé a fogyasztó javára történő kamatmódosítást. A fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó részéről ugyanis úgy érvényesíthető, ha számára az általa megkötött szerződés ehhez jogcímet biztosít. Ehhez viszont az szükséges, hogy a feltételváltozás érvényesítésére a pénzügyi intézmény érvényesíthető és végrehajtható kötelezettséget vállaljon. Mivel a felperes ilyen kötelezettséget nem vállalt, az ÁSZF-jei nem felelnek meg a szimmetria elvének sem.

A felperesi bizonyítási indítványokat mint szükségteleneket továbbra is mellőzni kérte.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

A Magyarország Alaptörvényének 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A jelen per tárgyát a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény) 1. § (1) bekezdése értelmében azok a felperes és a fogyasztó között 2004. május 1. napja és 2014. július 26. napja között létrejött forint alapú hitel-, kölcsönszerződés, lízingszerződés részévé vált általános szerződési feltételek képezik, amelyek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti, a felperes részére egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötéseket is tartalmazzák. A felperes a keresetét, annak tartalma szerint, e kikötések tisztességtelenségére vonatkozó törvényi vélelem megdöntése iránt terjesztette elő.

Figyelemmel azonban arra, hogy a felperes alkotmányossági és nemzetközi jogi aggályokat felvetve az Alkotmánybíróság előtt utólagos normakontroll iránti eljárás kezdeményezését indítványozta, ezért a Fővárosi Ítéltábla az alábbiak szerint mindenképp azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott álláspontra helyezkedett-e körben.

Az elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelmet elutasította. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság, egyébiránt mérlegelési jogkörébe tartozó, álláspontjával egyetért, az Alkotmánybíróság eljárását maga sem kívánja kezdeményezni.

Az Európai Unióban a fogyasztóvédelem hosszú távú hagyományokra tekint vissza.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv 3. cikk (1) bekezdése szerint egyedileg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

Az 5. cikk kimondja, hogy olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó.

A 6. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamok előírják, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját

nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

Az Irányelv értelmezésére jogosult Európai Unió Bírósága (továbbiakban Bíróság) a C-92/11. számú ítéletében kifejtette, hogy azon értelmezés, amelyet az Európai Unióról Szóló Szerződés és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 267. cikke alapján ráruházott hatáskör alapján valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e szabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett.

Magyarországon a jogalkotó még az Európai Unióhoz csatlakozást jóval megelőzően, a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi CXLIX. törvénnyel kívánt eleget tenni a csatlakozása esetére a fogyasztóvédelem területén ráháruló tagállami jogharmonizációs kötelezettségének, mely törvénnyel a 2014. március 14-ig hatályban volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezései közé beiktatta a 209/B. §-t, melynek (1) bekezdése szerint tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a gazdálkodó szervezet és a fogyasztó közötti szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg.

Ezen rendelkezés a Ptk. 2006. évi III. törvénnyel történt módosítása folytán 2006. március 1-jétől egészen 2014. március 14-ig a Ptk. 209. § (1) bekezdésében jelenik meg akként, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. A Ptk. 2009. évi XXXI. törvénnyel 2009. május 22-től beiktatott (4) bekezdése pedig kimondta, az általános szerződési feltétel és a fogyasztó szerződésében egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető. (Ezen módosítás az Irányelv 5. cikke első mondatának hazai jogba beépítési kötelezettségének teljesítését jelentette.)

A Ptk. 209/B. § (1) és a 209. § (1) bekezdésének rendelkezése annak tartalma szerint egy generálklauzula, mely tisztességtelenség, mint érvénytelenségi ok megítélése tekintetében csupán egy általános fogalom meghatározást ad. Ennek tartalommal kitöltése a Ptk. 209. § (2) bekezdése alapján részben a joggyakorlatra várt, részben pedig annak tartalmát a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet adta meg azzal, hogy a Ptk. 209. § (3) bekezdésében megjelölt külön jogszabályként meghatározott olyan feltételeket, amelyek tisztességtelennek minősülnek, illetőleg amelyeket az ellenkező bizonyításáig kell tisztességtelennek tekinteni.

Az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségének mérlegeléssel történő bírói megítélése körében a joggyakorlat számára összefoglaló iránymutatást a Kúria a 2/2012.(XII.10.) PK véleményében munkálta ki. A véleményben rámutatott, hogy az abban foglaltak a vonatkozó jogszabályok hatályos rendelkezésein alapulnak, ugyanakkor azok irányadóak lehetnek olyan jogvitákra is, amelyekre a korábban hatályos jogszabályi rendelkezések alkalmazandóak. A Kúria a Ptk. fogalom meghatározásából vezette le és határozta meg a 6. a)-g) pontokban azokat a szempontokat, amelyek mellett tisztességtelen az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés. Majd ezt a jogértelmezést – bejárva a Kásler-ügyben (C-26/13.) az Európai Unió Bírósága által meghozott döntést –, átvette 2/2014. PJE számú jogegységi határozata 2. pontjában, melyben foglalt jogértelmezést emelte a

jogalkotó törvényi szintre a Törvény meghozatalával és hatályba léptetésével.

A Kúria tehát a 2/2012. PK vélemény és a 2/2014. PJE számú jogegységi határozat megalkotása során nem tett mást, mint figyelembe véve az Európai Unió joggyakorlatát és a hazai jogalkalmazási tapasztalatokat lényegében kibontotta a Ptk. 209/B. §, illetőleg a 209. § (1) bekezdésében foglalt generálklauzulát, iránymutatóan összefoglalva azokat az elveket, amelyeknek a fogyasztói szerződés részévé váló, a fogyasztóval szerződő fél által a javára gyakorolható egyoldalú szerződésmódosítási jognak együttesen meg kell felelnie ahhoz, hogy az tisztességesnek, így érvényesnek, a fogyasztóra kötelezettséget jelentőnek minősüljön.

A kifejtettek közül az is következik, hogy a tisztességtelenség fogalmi körébe, abból következően, hogy az uniós jognak, az Európai Unió Bíróságának e körben kifejtett értelmezésének Magyarország Európai Unióhoz történt 2004. május 1-jei csatlakozását követően a hazai joggyakorlatban is érvényesülnie szükséges, a tagállamok bíróságaitól megkövetelt a közösségi jogszabályoknak az Európai Bíróság vonatkozó joggyakorlata alapján történő értelmezése és alkalmazása és beletartoznak ebbe mindazok az elvek, amelyeket a Kúria a jogegységi határozatában is úgy fogalmazott meg, hogy figyelembe vette az Európai Unió Bíróságának az előzetes döntéshozatali eljárások során az Irányelv értelmezése kapcsán meghozott döntéseit. A Kúria 2/2014.PJE határozatának 2. pontja szerint az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve, tételes meghatározás elve, objektivitás elve, ténylegesség és arányosság elve, átláthatóság elve, felmondhatóság elve, szimmetria elve).

A jogegységi határozat jogértelmezésén alapuló Törvény pedig a 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjában a jogegységi határozatban megfogalmazott elvekkel teljesen azonos elvek tekintetében állít fel törvényi vélelmet, amikor kimondja, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés – az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével –, tekintettel arra, hogy az nem felel meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének (a) pont), a tételes meghatározás elvének (b) pont), az objektivitás elvének (c) pont), a ténylegesség és arányosság elvének (d) pont), az átláthatóság elvének (e) pont), a felmondhatóság elvének (f) pont) és a szimmetria elvének (g) pont).

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének való megfelelés követelménye már az Irányelv preambulumban, a 4. és 5. cikkében, valamint az Európai Unió Bíróságának több döntésében is megjelent, valamint nevesítetten a Ptk. 209. § idézett (4) bekezdésében.

Az átláthatóság követelménye szintén nem a Kúria által elsőként megfogalmazott kritérium, hanem az az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatában már megfogalmazódott elvárás. A C-472/10. számú ítélet (Banif Plus-ügy) szerint az Irányelv 3. cikkének értelmében vett „tisztességtelen” jelleg értékelése során alapvető jelentőséggel rendelkezik a fogyasztó azon lehetősége, hogy egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa az általános szerződési feltétel eladó vagy szolgáltató általi módosítását a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak vonatkozásában. A C-92/11. számú ítéletben (RWE-ügy) szintén leszögezte a Bíróság, hogy az egyoldalú kiigazítást lehetővé tevő szabványfeltételnek meg kell felelnie a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság irányelvben támasztott követelményeinek; alapvető jelentőséggel rendelkezik, hogy a szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak megváltoztatásának indokát és módját átlátható jelleggel, úgy tünteti-e fel, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa a díjak esetleges módosítását, amelyet nem egyenlít ki önmagában az, hogy a fogyasztókat a

szerződés teljesítése során megfelelő időben előre tájékoztatják az ármódosításról, illetve a szerződés felmondásához való jogukról. Ezt támasztja alá továbbá, a Bíróság Kásler-ügyben hozott C-26/13. számú ítélete is, mely szerint az átláthatóságnak az Irányelv szerinti követelményét kiterjesztő módon kell érteni, az nem korlátozható kizárólag a szerződési feltételek alaki- és nyelvtani szempontból érthető jellegére, mivel a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel rendelkezik, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerhesse a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Az adott kikötés tartalmához kapcsolódó mechanizmust, annak konkrét működését és a többi feltételben írt mechanizmussal való viszonyát a szerződésnek átlátható jelleggel kell feltüntetnie, hogy annak alapján módjában álljon a fogyasztónak egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az Alkotmánybíróság, amint arra az elsőfokú bíróság is utalt, 32/2014.(XI.14.) számú AB határozatával a Törvény egésze, valamint az 1. § (1)-(3) és (6)-(7) bekezdései, a 4-15. §-ai, valamint a 19. § alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket elutasította, egyebekben visszautasította. Azt vizsgálva, hogy a Törvény a korábban hatályos szabályrendszer helyesen értelmezett tartalmához képest hozott-e létre érdemben más, hátrányosabb jogi környezetet, egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a törvény új jogszabályi környezetet – visszaható hatállyal – nem teremtett. Ezen megállapítás alapját pedig az képezte, hogy az ágazati törvényekben megjelenő speciális előírások mögöttes jogaként a régi és az új Ptk. szerződési feltételek tisztességtelenségét tiltó általános rendelkezése mindvégig alkalmazandó maradt. A felperes által hivatkozott, a Törvény 4. § (1) bekezdésébe épített törvényi vélelem a Törvény által megalkotott új jogszabályi környezet részét képezi. Az Alkotmánybíróság a Törvény ezen rendelkezését kifejezetten vizsgálta annak alaptörvény-ellenessége szempontjából.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a Törvény alapján az egyes, per tárgyává tett szerződési feltételek részlegesen érvénytelenné válása nem lehetséges, ezért szükségtelen az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni Törvény elévülésre vonatkozó a felperes által hivatkozott rendelkezései tekintetében, továbbá azon okból is, hogy az Alkotmánybíróság a Törvény elévülésre szabályozást tartalmazó 1. § (6) – (7) bekezdése vonatkozásában is elutasította az alaptörvény-ellenesség megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket.

A Fővárosi Ítéltábla nem tartja indokoltnak a Törvény egyes rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütközésére alapított Alkotmánybírósági felülvizsgálatát sem, mivel azok nem ütköznek az EU jogába. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét több szempontból vizsgálta, és azt szintén nem látta megvalósultnak. E körben egyebek mellett, figyelembe véve a felperes által is hivatkozott 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (Egyezmény) 6. cikk 1. pontjának értelmezését, kifejezetten úgy foglalt állást, hogy a fegyverek egyenlősége alaptörvényi követelményének sérelme a támadott rendelkezésekkel összefüggésben nem állapítható meg.

A Törvény hivatkozott rendelkezései az Egyezmény 1. Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkébe sem ütköznek. A felperes ugyanis olyan tulajdonának, várományának, gazdasági érdekének sérelmét tekinti tulajdonelvonásnak, amely az alábbiakban kifejtettek szerint kizárólag tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség-, vagy díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötésen alapul. Az uniós és a magyar jog alapján ezek a kikötések semmissek, ebből következően felperes számára sem keletkeztethetnek jogosultságot. Az Alkotmánybíróság idézett határozata értelmében a Törvény sem a tisztességtelenség tartalma, sem annak jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz visszaható hatályú jogalkotást. Így a Törvény alapján vizsgálendő szerződéses kikötések semmissége nem a Törvény, hanem az uniós és

magyar jog 2004. május 1-je óta létező tartalma alapján állt be. A felperes tehát e vonatkozásban érvényesen sohasem rendelkezett olyan vagyoni igénnyel, ami ne kizárólag tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség-, vagy díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötésen alapult volna. Ebből következően a tulajdonától megfosztás sem merülhet fel. (Más pénzügyi intézmény által indított perben ekként foglalt állást a Kúria Gfv.VII.30.387.2014/6. számú ítéletében is.)

Az Alkotmánybíróság továbbá a 2/2015.(II.2.) AB határozatában is vizsgálta bírói kezdeményezésre a Törvény 4. § (2)-(3) bekezdései 7-15. §-ai alaptörvény-ellenességét, de e körben is elutasító határozatot hozott, míg a Törvény 6. §-ával összefüggő indítványt visszautasította, mivel a 6. § tekintetében már ítélt dolgokról volt szó.

A Fővárosi Ítéltábla a kifejtettekre tekintettel megalapozatlannak találta a felperes Pp. 155/A. §-ára és a Pp. 155/B. §-ára alapított alkotmánybírói eljárás és ezzel összefüggésben a jelen eljárás felfüggesztése iránti kérelmeit.

Az elsőfokú bíróság tehát helytállóan vizsgálta érdemben a keresetet.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a Törvény jelen perre irányadó anyagi és eljárásjogi rendelkezéseit helytállóan értelmezte, azokat, valamint a Pp. szabályait helyesen alkalmazta, nem vétett olyan eljárási szabályt, amely az ítélet fellebbezés korlátaira tekintet nélküli hatályon kívül helyezését eredményezhetné. Az alábbiakból kitűnően pedig a tényállás feltárása nem igényel további olyan terjedelmes bizonyítást, illetőleg bizonyítás kiegészítést, amely ezen okból tenné szükségessé az elsőfokú eljárás megismétlését.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság által kifejtett azon állásponttal is, miszerint a kereset érdemi vizsgálatára a Törvény 11. §-a alapján kellett sor kerülnie, és csakis az volt vizsgálható, hogy a per tárgyává tett kikötések megfeleltek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek.

Az elsőfokú bíróság a bizonyításra vonatkozó eljárási szabályokat nem sértette meg, így a Pp. 3. § (4) bekezdésének és a Pp. 193. §-ának helyes alkalmazásával helyesen mellőzte a felperes által a referencia kamat megítélésének körében felajánlott közgazdasági szakértő perbevezetésére tett bizonyítási indítványokat, mint a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelent. Az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg, hogy a tényállás megállapítása, a Törvény 4. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogkérdés eldöntése a rendelkezésre álló okirati bizonyítást követelte meg, a perben nem volt olyan, a per eldöntése szempontjából releváns, a Pp. 177. § (1) bekezdésében meghatározott jelentős tény vagy egyéb körülmény, amelynek megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem lett volna szükséges, amely szakértő kirendelését tette volna szükségessé.

Figyelemmel arra, hogy nincs az ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására szolgáló ok, a Fővárosi Ítéltábla az ítéletet érdemben bírálta felül.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal a tekintetben, hogy a per tárgyává tett kikötések olyan általános szerződési feltételek voltak, amelyek tisztességességének vizsgálatát az elsőfokú bíróságnak le kellett folytatnia, figyelemmel arra, hogy a kikötések nem tartalmaztak olyan referencia kamatláb változásától függővé tett lízingdíj változást, amely ne minősült volna egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságnak. Mindebből az is következik,

hogy az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg, hogy az 1-24. pontban megjelölt kikötések a Törvény hatálya alá tartoznak.

A Kúria már a 2/2012.(XII.10.) PK véleményében foglalkozott a fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő kamatkikötések eltérő tartalmú voltával. Kitért arra, hogy a felek a változó kamatozású kölcsönszerződések esetében alkalmazhatják azt a megoldást, hogy a kamatszintet egy meghatározott, változó viszonyítási alaphoz, referencia-kamatlábbhoz (pl. BUBOR, EURIBOR, állampapír átlaghozama, jegybanki alapkamat) kötik. A megállapodás alapján a kamatszint – a szerződésben rögzített algoritmus, képlet alkalmazásával – automatikusan követi a viszonyítási referenciakamat változását. A kamatszint módosulása a meghatározott referenciakamat változásával együtt, automatikusan megy végbe, vagyis ebben az esetben a pénzintézet részéről nem az egyoldalú jogosultság gyakorlása eredményeként változik a kamat. Rámutatott, hogy a pénzügyi intézménynek nincs mérlegelési lehetősége, a kamatmódosítás nem egyoldalú akaratnyilatkozat eredményeként, hanem a szerződés előre rögzített tartalma szerint következik be, az ilyen típusú változó kamatozású kölcsönszerződések esetében valójában nem következik be szerződésmódosítás, mivel a kamatszint változás az eredeti, szerződéskötéskori tartalomnak megfelelően a szerződés tartalmának módosulása nélkül következik be (értékmegtartó klauzula).

A per tárgyává tett kikötések (Kivonat 1-24. sorszám alatti kikötések a) pontjai), melyek a referencia-kamatláb változásának függvényében kívánták módosítani a lízingdíjak hátralévő összegét azonban nem felelnek meg a PK véleményben fent írtaknak, ugyanis a kikötések megszővegezésének egyértelmű tartalmából következően, nem a szerződés előre rögzített tartalma szerint következik be lízingdíj módosulás, hanem annak módosítására a felperes rendelkezik jogosultsággal meghatározott időközönként, saját előadása szerint is egy belső döntési mechanizmus eredményeként. Egyébiránt az elsőfokú eljárásában a felperes is úgy nyilatkozott, hogy a diszkrécionális jogkör nem parttalan döntési jog, hanem kizárólag egy bináris döntési jogot tartalmaz arra az esetre, ha a díjmódosulás egyébként automatikus feltételei beállnak, akkor vajon annak jogkövetkezményeit áthárítja-e az ügyfélre vagy nem. Ez tehát nem jelent mást, mint az automatizmus hiányát, ugyanis mégiscsak a felperes diszkrécionális döntésén múlik a fogyasztót terhelő lízingdíj változásának mékintje, mértéke. A Fővárosi Ítéltáblának a jelen per kapcsán egyébként sem azt kellett vizsgálnia, hogy a referencia-kamatláb változásával összefüggésben a felperes ténylegesen milyen gyakorlatot folytatott, hanem azt, hogy az általa alkalmazott általános szerződési feltétel szövegében mit jelenített meg, milyen eljárásra adott az felhatalmazást. A kikötések akkor nem esnének az egyoldalú szerződésmódosítási jog körébe, ha azok ténylegesen értékmegtartó klauzulát tartalmaznának, a lízingdíj módosulása minden további döntés, intézkedés nélkül automatikusan követné a viszonyítási referenciakamat változását.

Tekintve, hogy a perbeli kikötések Törvény hatálya alá tartozása a kikötések lényegében azonos tartalmú megszővegezéséből eredően egyértelműen megítélhető volt, és ennek alapján is volt szükséges megítélni, az elsőfokú bíróság helytállóan mellőzte a közgazdasági szakértő kirendelésére tett bizonyítási indítványt.

A perbeli kikötések Törvény hatálya alá tartozásának megítélésén nem változtat a 2014. évi XL. törvény – az elsőfokú ítélet meghozatalát követően 2015. február 28-tól – beiktatott új 32/A. § (6) bekezdése sem. Ezen rendelkezés ugyanis nem a jelen eljárásra, hanem a közérdekű keresettel indítandó perekre, a Törvény 6. § (2) bekezdése szerinti egyoldalú kamat-, költség, illetve díjmelés lehetőségét tartalmazó ÁSZF-ek szerződéses kikötéseire vonatkozik. A 6. § (2) bekezdése értelmében forint alapú fogyasztói kölcsönszerződések esetén a 2010. november 26-át követően közzétett ÁSZF-ek vagy a korábbi ÁSZF-ek 2010. november 26-át követően közzétett módosításai vonatkozásában nem kell vélelmezni a 4. §

(1) bekezdésében foglalt rendelkezésre figyelemmel a szerződéses kikötés tisztességtelenségét, ezek tekintetében a Felügyelet 2015. február 14. és április 30. között hivatalból közérdekű keresettel pert indíthat.

A jelen perben csupán a 16. számú kikötés került 2010. január 19-től 2010. december 14-ig tartó időszakban alkalmazásra, de e tekintetben sem hivatkozott a felperes arra, hogy ezen kikötés korábbi ÁSZF-ének 2010. november 26-át követően közzétett módosítása lett volna, így valamennyi kikötés a Törvény tárgyai hatálya alá tartozik, vélelmezni kell a tisztességtelenségét.

Egyébiránt a 32/A. § (6) bekezdése is tartalma szerint automatizmust fejez ki, azzal, hogy a referencia-kamatláb változásából eredő kamatváltozást definiál. A perbeli kikötések azonban nem automatizmust jelenítenek meg, amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt, ezért a referencia-kamathoz kötött egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötés a Törvény tárgyi hatálya alá tartozik. Ebből következően, a tekintetben, hogy a Törvény hatálya kiterjed-e a per tárgyává tett kikötésre, valójában már nincs jelentősége annak, hogy az egyoldalú lízingdíj-módosítás alapjául szolgáló kamat mértékére a felperesnek volt-e ráhatása és miként.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a per tárgyává tett kikötéseket helytállóan vizsgálta érdemben.

A Törvény 11. § (1) bekezdése szerint a bíróság az eljárásában kizárólag azt vizsgálja, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e. A (2) bekezdés kimondja, hogy ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés nem felel meg a 4. § (1) bekezdése szerinti bármelyik feltételnek, és ezért a szerződéses kikötés tisztességtelen, a keresetet elutasítja. A (3) bekezdés pedig úgy rendelkezik, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés megfelel a 4. § (1) bekezdés szerinti valamennyi feltételnek, megállapítja, hogy a szerződéses kikötés tisztességes és ezért érvényes.

Ezen rendelkezésekből az következik, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése konjunktív feltételeket ír elő az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötés tisztességességére, amelyek közül akár egynek a hiánya is a kereset elutasításához vezet. Ezért, amennyiben megállapítható a Törvény 4. § (1) bekezdésében előírt követelmények egyikének a sérelme a per tárgyává tett kikötések tekintetében, akkor az szükségtelenné teszi a további követelményeknek, elveknek való megfelelés vizsgálatát. A megfogalmazott követelmények közül pedig elsőként a 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjai szerint a kikötések átláthatóságának, egyértelmű és érthető megfogalmazásának a vizsgálata célszerű ezen elvek alapvető és kiemelkedő jelentőségére, illetőleg az egymással és a további feltételekkel való összefüggésére figyelemmel.

A 4. § (1) bekezdése szerint az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés – az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével – tekintettel arra, hogy az nem felel meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének: annak tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető (a) pont), az átláthatóság elvének: a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására (e) pont).

Az a) pont tekintetében a törvényhez fűzött indokolás szerint önmagában is tisztességtelen a

szerződési feltétel, ha az egyértelmű, világos és érthető szerkesztés és megszövegezés hiánya miatt a fogyasztónak nem volt tényleges lehetősége a kikötés alapos megismerésére a szerződés megkötése előtt. A fogyasztót a szerződéskötés során tehát olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Az e) pont szerinti átláthatóság elvének követelményét pedig a jogalkotó abban határozta meg, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja és fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint a rá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének be nem tartásával került sor.

Ezen megfogalmazások a Kúria 2/2014. PJE számú jogegységi határozatának 2. pontja azon megállapítását tükrözik vissza, melyek szerint a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK véleménynek megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére, egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra, a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor. A Kúria a jogegységi határozat ezen ponthoz fűzött indokolásában pedig az Európai Unió Bíróságának Kásler ügyben (C-26/13.) meghozott ítélete 70-55. pontjában írtak figyelembevételével rámutatott arra is, hogy a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ún. ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét, mely azt jelenti, hogy a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határoznia a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását. Matematikai képlet alkalmazása – már ha ilyen egyáltalán megalkotható – megfelelő magyarázat nélkül épp úgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés tehát akkor felel meg a világos, az érthető megfogalmazás és az átláthatóság, az Európai Unió Bírósága ítélete által is értelmezett elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig – a már bekövetkezett körülményváltozás(ok) konkrét mértékének ismeretében ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét.

A Fővárosi Ítélet tábla ezen, a Törvény 4. § (1) bekezdésének a) és e) pontjában megjelenő követelményekre figyelemmel úgy ítélte meg, hogy azokat a per tárgyává tett és vizsgált 1-24. sorszámú kikötések egyike sem elégíti ki, azok ugyanis a lízingdíj emelését lehetővé tevő olyan szerződési kikötések, melyek a fent kifejtettek értelmében nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének sem. Nem tartalmazzák ugyanis a lízingbevevő fogyasztó többlet-kötelezettségei változásának a mechanizmusát. A felperes fent idézett érvelése is a világos, érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének sérelmét támasztja alá, mivel az a körülmény, hogy a felperes diszkrecionális döntésén múlik, hogy a referencia kamat emelkedésének jogkövetkezményeit a fogyasztóra áthárítja-e vagy sem, a fogyasztó számára szerződéskötéskor nem teszi felmérhetővé a szerződésmódosítás indokoltságát, arányát és mértékét, illetőleg számára ezeket ellenőrizhetetlenné teszi a szerződésmódosítás bekövetkeztekor.

A referencia-kamatláb változásától függővé tett kikötések tehát azon okból nem felelnek meg a fenti követelményeknek (elveknek), hogy azokból a fogyasztó nem ismerheti meg, nem láthatja előre és így a lízingdíjak megváltoztatását követően nem is ellenőrizheti, hogy a referencia-kamatláb milyen mértékű emelkedése eredményezi (eredményezte) a lízingdíj változását. Ennek hiányában a kikötések nem teszik lehetővé, hogy a fogyasztó lássa a szerződéses terheinek lehetséges alakulását.

A felperes által alkalmazott kikötések tehát megfelelő és szükséges korlátok nélkül biztosítottak a felperesnek egyoldalú szerződésmódosítási jogot, így azok átláthatatlanok, ellenőrizhetetlenek, számonkérésre alkalmatlanok.

A jelen perben az volt megállapítható, hogy a per tárgyává tett kikötések az egyértelműség (világosság), érthetőség és átláthatóság követelményét nem elégítették ki, nem feleltek meg a 4. § (1) bekezdés a) és e) pontja szerinti feltételnek, ezért azok tisztességtelenek, a felperes eredménytelenül kísérelte meg a Törvény 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt vélelem megdöntését.

Tekintettel arra, hogy ezen okból már nem volt szükséges vizsgálni, hogy a további feltételeknek (Törvény 4. § b), c), d), f) g) pontjai) a kikötések megfeleltek-e, ezért a Fővárosi Ítéltábla azok vizsgálatát, e körben az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírálatát mellőzte.

Mindezekre tekintettel azt kellett megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság a Törvény 11. § (2) bekezdése alapján helytállóan utasította el a keresetet.

A kifejtettekre figyelemmel ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – részben a fenti eltérő indokolással – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest az alperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése, valamint a 4/A. §-a alkalmazásával megállapított, a másodfokú eljárásban kifejtett jogi képviselői tevékenységgel – írásbeli ellenkérelem előterjesztése, tárgyaláson történt alperesi képviselet – arányos ügyvédi munkadíjból álló mérsékelt összegű másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2015. március 31.

Dr. Gál Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül:

Oláhné Sárközi Veronika
bírószági ügyintéző